

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Argumentum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

Est enim omnium pulcherrima & prima hominibus huiusmodi examinatio est. Vbi uero non talis reuera, sed simulata inquisitio est, frustra contenditur. Præterea temporū cōsiderādus est ordo, quā exacte cœlestia omnia perficit, ut quicumq; uere dictum fuisse crediderit antiquiorem diuinioremq; corpore animam esse, putet præclare sufficēterq; illud quoq; esse dictum: deorum plena esse omnia: adeo ut superi neq; obliuiscantur nostrarum rerum, neq; nos deserant. Sed hoc in his omnibus aduertendum est, maxime illi qui recte perceperit, profutura: ei uero qui non recte, deum inuocandū esse. Modus uero hic est. Necesse enim est id quoq; tangere. Omnem linearum descriptionem, constitutionemq; numeri, & concentus rationem, circuitusq; astrorum conuenientiā, & quæ una cunctorum conspiratio est, perspicere oportet ab eo qui modo cōgruo discit. perspicitur autem si quis quod dicimus ad unum recte respiciens discat. Vnum enim horum omnium intelligenti uinculum apparebit. Qui uero aliter hæc adipisci studet, fortunā ut dicimus inuocet. Nunquā enim absq; his natura in ciuitatibus ulla felix efficietur. Etenim hic modus est, hæc educatio, hæc disciplinæ. Per hæc itaq; siue facilia siue difficilia sint, eundem. Nefas autem est deos negligere, quum felix omnium illorū doctrina omnibus recta ratione patuerit. Eum sanè qui cuncta hæc ita perceperit, uere sapientissimū appellamus. Quem ego etiam ioco & serio affirmo, cum diem suum obierit, non amplius multorum sensuum ut nunc, sed unius fortis participem fore, unumq; de multis factum, felicem, sapientissimum atq; beatum: & siue quis in continenti, siue in insulis, seu publice seu priuatim uixerit, modo ita se gesserit, eandē a deo sortem reportaturū. Sed quod in principio diximus, nunc quoq; uerū nobis apparet, non posse homines præter paucissimos perfectæ beatitudinem consequi. Quod quidem recte nobis assertum est. Nam qui diuini modestiq; simul, alijs uirtutibus natura præditi sunt, disciplinæ præterea felices consequuntur quas diximus, ijs solummodo satis ad felicitatem omnia se habere uidentur. His igitur quæ ita & priuatim & publice in his elaborarunt, cum ad senectā peruenerint, maximos tradi magistratus iubemus, cæteros uero sequi, & deos simul deasq; laudare, ac cæterum nocturnū ad hæc sapientiā omnes diligenti examinatione peracta q; rectissime adhortari.

ARGUMENTA MARSILII FICINI

IN EPISTOLAS DVODECIM PLATONIS.

ARGUMENTVM IN EPISTOLAM PRIMAM

DIO SYRACVSANVS uir profecto magnus, Platonis non auditor solum, sed etiam imitator, à tyranno expulsus, & magno animo pecuniam quam miserat tyrannus, statim remittit: & utpote Platonicus, pro summa iniuria, summo quodam Dionysium afficit beneficio, tribus scilicet præceptis salutaribus admonens. Primum est, principes non pecuniarum, sed amicorum defectu perire. Secundum, nullam petantiam maiorem esse honorū prudentiumq; consensu. Tertium oportere errata præterita recognoscere, & quanto nobis detrimento sint augurari, quo à futuris delictis absterreantur.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI AD EPISTOLAM secundam: quæ est Platonis ad Dionysium Siciliae tyrannum.

IN HAC epistola quam Plato scribit ad Dionysium iuniorem post primum ab eo discessum, & expulso Dione, quatuor sunt præ cæteris obseruanda. Primum quidem, quod ait magnam potentiam naturali quodam instinctu, atq; sapientiam sese inuicem petere, quo in unum congregiatur. Id quidem in diuinitate, in natura, in arte cōpertum habemus. Principio penes deum infinitā dei potentiam immensa sapientia comitatur. Quod hic sub Iouis & Promethei nomine indicat: Iouem quidem potentiam, Prometheum uero prouidentiam esse indicans. Nempe diuine intelligentie fontem atq; speculum eiusdem potentiam esse putat. Siquidē & quia potest intelligere, iccirco intelligit, & potētiam eandē contemplatur intelligendo. Apparent & horū uestigia in natura. In his enim quæ naturaliter composita sunt, siue lapides & metalla, siue plantæ et animalia, immo & in primis in ipso cœlo, ita natura cōparatū est, ut ex intima natura potentia naturaliq; uigore procedat ordo quidā tum in ipsis horum formis, tum in actionib. atq; effectibus.

Ordo uero eiusmodi extrinsecus euidens, interioremq; uigorem potētiae comitans, sapientiā quandam prae se ferre uidetur. Non enim aliter in progressibus ordinatis natura procedit, aliter sapiētia: sed similis omnino est utri usq; progressio. In arte quoq; humana siue priuata, siue publica, similis quidam uidetur potētiae sapiētiāq; cōgressus. Naturalis quidem ingenij, memoria, uoluntatis uirtus ad potētiam pertinet. Ex hac uero acquisita oritur sapiētia, & in actionibus ipse ad sapiētiā pertinens ordo seruetur. Huius autē mysterij diuinitate, natura, arte constantis, in consuetudine eleganti habemus exempla, quae hic Plato recenset, in mutua uidelicet potētū sapiētumq; familiaritate, & quasi naturali quadam necessitudine. Qua de re nos admonet caelū, in quo planetae significatores principum his proximi sunt, qui significant sapiētes. Nam & Iupiter Saturno est situ proximus, & Sol firmē à Mercurio non discedit. Morale igitur apud Platonem praeceptum est: Principes sapiētes honorent: sapiētes libenter principibus cōsulant. Nam & sapiētia absq; potētia prodest paucis, & potētia remota sapiētia obest multis. Potētia quidē expers sapiētiā quo maior est, eo perniciosior. Sapiētia uero procul à potētia manca uidetur. Docent hoc magnae planetarum coniunctiones. Iupiter quidem dominus est: Saturnus uero philosophus. hi profecto nisi cōiungantur, nihil uel magnum uel stabile moliuntur. Felicem quidem familiaritatē Plato uult esse ex potēte sapiētēq; conflatam. Felicissimam uero copulam, ubi utraq; in eodem animo cōiunguntur. In quo & ipsum Palladis sedet numen, potētiam unā cum sapiētia copulans. Pallas enim sola & artes callet simul & uibrat hastam. Haecenus de primo epistole huius mysterio dictum sit. Ad secundum iam pergamus. Animi bonitate excellentis, est gaudere bono, maxime uero diuino, hoc est amplissimo. Tale uero est quod & quāplurimis & quā diutissime prodest. eiusmodi est uera uirtutis gloria ad doctrinam & mores tam posteris quā praesentibus conferens. Hac ergo uiri optimo ingenio praediti, duabus de causis maxime omnium delectantur: tum quia sicut intimam uirtutis lucem amant, sic exteriorē quoq; diligunt uirtutis splendorem: tum quia splendore hoc optāt semper prodesse quāplurimis, & hoc certe perpetuo in genus humanum beneficio gaudent. Gaudent inquam, quatenus sentiunt. Quum uero sempiterna gloria studeant posteritati prodesse, sperantes uidelicet, sicut nunc, ita & tunc splendore hoc & beneficio se gauisuros: profecto id se post hanc uitam persensuros uaticinantur. Naturae siquidem diuiniore instinctu ad tantum beneficium instigantur, non tam quia hoc ipso gaudent, quā ut gaudeant. Ac si multae animalium species in ipsa nidorum escarumq; opera instigante natura nō frustra futuro usui cōsulunt: multo minus diuinos animos sperantes se sempiterno quodam officio gauisuros, frustratur euentus. Eiusmodi uero uirtutis splendorem, & beneficiū tā in doctrina quā in moribus his uerbis propheta Daniel cōprehendit. Fulgebunt docti tanquam splendor firmamenti, & qui multos erudiunt ad iustitiam, sicut stellae in perpetuas aeternitates. In quibusdam uero animis à sua diuinitate degenerantibus, beneficium uerē gloriae studium uel extinguitur, uel in uanam gloriam permutatur. Tertium epistole huius mysterium surgit altius. Sed quoniam in theologia, & libro de Amore latius exposuimus, satis fuerit in praesentia leuiter delibasse. Quando diligenter formas ab artifice factas consideramus, paulatim qua ratione factae fuerint, animaduertimus: & quando rationes per quas efficit formas apprehendimus, facile per eas ad ipsas ideas artificiosae mentis accedimus ad quarum exemplar rationes suas ad formas direxerit efficiendas. Quemadmodū uero in artificijs à formis ad rationes, ab his ad ideas, id est exemplaria proficiscimur: sic in ipso rerum ordine contemplando, pulcherrimas rerum formas cognoscimus artificiosissimis rationibus esse compositas: ac si rationibus, ergo ideis, id est exemplaribus, ad quorū similitudinem ipsa ratio formas producit in ordinem. Tres ergo in uniuerso sunt ordines, formarum scilicet & rationum, & idearum. Ordo quidem formarum quae patēt sensibus, ad animam ipsam mundi reducit: quae utiq; uelut principium motus formas in materia generat. generat autem alias alijs rationibus atq; seminibus. Hunc uero ordinem in anima rationū ad mentem redigimus anima altiorē, à cuius ideis anima gubernandarū rerū suscipit rationes. Ordo deniq; idearū in mentem ab immenso & simplici diuini boni splendore descendit. Siquidē una hominū idea bonorum, id est ipse deus, alias aliorum bonorū mēti angelicae ideas infundit. Quamobrē tres rerum ordines ad tres principes fontesq; reducuntur. Ordo quidem formarū ad mundi animam, ordo uero rationum ad mentem angelicam, ordo deniq; idearum ad ipsum bonum. Et quia per ideas cuncta referuntur ad bonum, ideo Plato inquit: Circa omnium regem cuncta sunt, id est circa ipsum bonum sunt ideae, perq; ideas omnia. Circa secundum, id est mentem sunt secunda, id est rationes quae sequuntur ideas. Circa tertium uero tertia, id est circa animam mundi forma. Significauit autem deum esse rerum causam exemplarē, ubi dixit circa. Item finalem ubi ait: Eius gratia. Rursus efficientē, quando subiunxit: Ipse causa est pulchrorū omnium. quod enim nonnulla sint deformia nō ob id habēt quod ab ipso sunt, sed quatenus ab eo degenerant. Neq; mirū Platonici uideri uolunt, quod Plato quodlibet illorū trium principium nominauerit. Nominasse enim similiter, sed non aequē. Deum quidem per se unum bonumq; existere. Cum uero unitas bonitasq; amplissima sint, sequitur ut deus per se sit omnino. Mentem uero summam Deo proximam per deum esse, quatenus unum quiddam est & bonum: praeterea & per se, quatenus mens est & ordo naturae secundae. Mundi denique animam productam quidem & ipsam à primo deo, quā unum atque bonum. Productam quoque ab ipsa mente, quā mens. Sed quā per se mobile est, à seipsa productam. Hucusque ait Plato procedere

procedere diuinorum origines, rerumque principia. Præterea animum nostrum esse diuinum quando addidit affectu
 re diuina: uerum non comprehendere quandiu aspicit in ea que sibi cognita sunt, id est, uel sensus & sensibilia, uel
 formas horum obiectu conceptas ab anima. Hæc enim omnia à diuinis longe diuersa sunt, unde animus in hæc aspi-
 ciens cogitur de diuinis aliter sentire, & pronuntiare quam sint. Sequitur quartum mysterium de diuinorum per-
 ceptione. Primo quidem ait inuestigationem diuinorum non recte factam, id est non debitis, tunc purificationis, tunc di-
 sciplinarum gradibus instructam, malorum esse omnium causam. Quia uidelicet qui sic inuestigant deum, tandem eò
 perueniunt, ut uel negent deum esse, uel de deo affirmant que non sunt dei. Hinc uera perit religio, extincta religio
 ne mala omnia confluunt. Deinde ait stimulum inuestigandorum diuinorum esse malorum causam, id est si hoc abu-
 tatur, & omnino quomodocumque utamur, non permittit presentibus oblectamentis frui, & hac in uita quiescere, al-
 tius anhelantes. Verum quid sibi uult, ubi ait: Nisi quis hunc ex animo stimulum eruat, ueritatem nunquam asse-
 queatur? Profecto negat ueritatem rerum à deo dependentium haberi posse, nisi ipsa de deo ueritas habeatur. Præter
 ea per illa que mox subiungit, scito Platonem ipsum assidue in diuinorum inuestigatione uersari consueuisse, & qui
 Platonem primo audiebant diuina contemplantem, solitos sub nimio diuinorum splendore protinus caligare, diu-
 uexari, donec uidelicet metem denique, tum ab affectibus sensuum, tum à phantasia imaginibus segregaret. quo qui
 dem factò diuina quadam sorte, id est luce ueritatem non prius inuentam reperiebant. Propterea Pythagoras que
 Plato noster in omnibus ueneratur, sacra doctrinarum mysteria ab exactissima expiatione mentis exordiebatur: præ-
 cipiebatque, & Plato similiter præcipit, ne essentur in uulgum, ne uulgus accepta peruerse uel contemnat uel inci-
 dat in errores. Si enim in uulgum edideris, deum nihil ex ijs que sentiuntur in se habere, uel te ridebunt, uel deum esse
 negabunt. Hinc illud Lysidis Pythagoræ ad Hipparchum. Haud pius est, mysteria philosophiæ cum his communia
 facere, qui ne somnare quidem purificationem animi potuerunt. Sunt præterea nonnulla mysteria theologorum cir-
 ca deum, que non uulgum modo, uerum etiam elegantes plerisque fatigent. E quibus id unum est, nihil ex his que in-
 telliguntur, absolute de deo affirmari debere. Quicquid enim intelligentia definitum est, infra infinitum deum exten-
 sione compellitur. Ad hæc itaque secretiora mysteria ita plerique docti adhuc sunt inepti, sicut & uulgus ad leuiores, usque
 adeo ut etiam nonnulli quamuis acumine, memoria, iudicio ualeant, diu-
 hæc audierint, nondum tamen perfecte com-
 prehendant: quia uidelicet & si ad alia quedam, tamè ad theologica nati non sunt, uel si nati, non tamen congrue ad
 hæc eruditi atque educati: uel si educati & eruditi, nondum tamen ætatis maturioris beneficio à perturbationibus se-
 gregati. Perturbatio uero, quia & mouet, & per diuersa distrahit, & ad materiam trahit, idcirco alienam reddit
 mentem à deo, quo nihil à motu, à diuersitate, à materia potest remotius cogitari. Non ergo iniuria Lysis Hippar-
 chum sic admonuit. Operæ precium est recensere quantum temporis in abstergendis maculis, que nostris iniuste pe-
 tetoribus erant consumpsimus, antequam præcepta Pythagoræ percipere digne possimus. Accedit ad hæc, quod si
 quis etiã tranquillo & erudito ad deum intellectu se conferat, ita ferme ab ipsa intelligentia circa deum decipitur,
 quemadmodum & uulgus sensu imaginatiõeque fallitur, et plerique docti perturbationibus repelluntur. Intelligen-
 tia enim pro natura sua iudicans, compellit nos deum ipsum, uel intellectum quendam, uel intelligibile quiddam asse-
 uerare: immensum uero bonum, neque intellectus est, qui uelut egenus ad intelligibile se uertit, tanquam bonum quo
 illustrante proficiat: neque intelligibile est dicendum, quod quidem communem quandam cum intellectu naturam ha-
 bet, per quam etiam proportionem habet cum intelligentia congruam. At nulla est immenso bono ad finita bona
 nature communio, nulla proportio. Hinc in Parmenide probat nos neque nomen, neque definitionem, neque scientiam
 habere de deo, utpote qui sit super intelligentiæ limites. Idem ante ipsum Mercurius asserit, Idem post ipsum
 Dionysius Areopagita, probans deum non esse dicendum ens atque intelligibile, sed super utrumque. Quamobrem cum
 deus intellectum atque intelligibile infinito superet interuallo, nemo ulla intelligentiæ actione diuinam substantiam po-
 test consequi, potest tamè quandoque assequi passionem. Passione inquam benigna, per ipsam beneficam infiniti boni actio-
 nem nobis illatam. Illatam inquam in unitatem ipsam nostre mentis caput, quando uidelicet mens in unitate suam,
 que expressa est diuinæ simplicitatis imago, totam undique se collegerit. Verum quod menti unitatem hanc indu-
 te sub diuino Sole subrutilat, tunc ferme abit, cum unitatem exuta rursus induit multitudinem. Ex his utique patet
 ex Platonis nostri sententia, diuina à nobis non inueniri, sed potius desuper reuelari, neque mente comprehendere posse
 substantiam proprietatemque diuinorum, nedum uerbis & literis explicari. Ideoque de his ea mente differendum de-
 scribendumque, ut per uerba & literas exhortari & præparare animos ad diuina speremus, potius quam demon-
 strare. Sic & Plato de substantiæ proprietatisque diuinæ definitione scribit nihil. Scribit tamen multa que uel per
 negationes, uel per relationes, uel exhortando, uel instruendo ad eum mentis statum quandoque perducant, cui
 tandem ex alto panditur domus omnipotentis Olympi. Vbi postquam se & ab inferioribus receperit ad seipsam,
 & à seipsa ad superiora conuerterit, statim uno quodam statu simplici ipsam unitatem, stabilitatem, simplicitatem
 ut ita loquar, attingit. Sed que attigerit, non licet apud Paulum homini loqui, & apud Platonem multo minus licet
 scribere, ne detur sanctum canibus. Cum uero neque uerbis neque literis in diuinorum explicatione confidat, tutius tamen
 committenda uerbis censet quam literis, litera namque cuius communia faciunt. Atqui & quam electissimis dicenda
 permittit

permittit. Omnino uero iudicat diuinorum dignitatem exigere, ut ex mente in mentē uerbis potius quā scribendo in exteriores materias traducamur. Hac ratione Iudaei aiunt mysticum suae legis sensum ab ipso deo per Moysen non tam literis traditum, quā animis commendatum. Sed hoc illi uiderint. Pythagorici certe id obseruabant, & Plato seruauit. Nam & hic pollicetur nonnulla per Archedemum potius quā per literas se missurū. Afferit autem quae ab ipso scribuntur, esse Socratis, cuius proprium in purificando erat officium. Sed cur additum est Socratem etiā & in iuuentute fuisse pulchrum, id est diuinitus illustratum? Ut intelligamus Socratem tam educationis primae perfectione quā naturae felicitate à deo per familiarē demonem mox accepisse quae ceteri uix tandem multis laboribus assequuntur. Rursus mysteria eadem per diuinam reuelationem accepta in Platonem transfusa fuisse, & per Platonis exhortationes in homines similiter affectos posse transfundi. At ne quis in hac expositione existimet me somniare, audiendus est Proculus haec ita confirmans. His qui ad summū bonum peruenire cupiunt nō scientia & exercitatione ingenij opus est, sed firmitate, quiete, tranquillitate. Quae quidem diuina fides est, quae nos ad summum bonum diuināq; omnia ineffabili ratione trahit atq; coniungit. Profecto non per scientiam, aut actionem ullam ingenij exquirere summum bonum, aut ad ipsum aspirare debemus sed offerre commendareq; nos diuinae laei, & praecclusis sensibus in illa incognita & occulta entium unitate quiescere. Hoc enim fidei genus omni doctrina antiquius est. Haec Proculum à Plotino accepisse constat. Si quis autem haec diligenter considerauerit non exigat à Platone in dialogis suis consuetū illum apud humanos disputatores ordinem doctrinalem, sed eo duntaxat stylo contentus erit, qui rectiori tramite perducatur ad deum. Eiusmodi uero stylus siue ordo in purgādo & conuertendo consistit. Oportet enim mentis oculum & purgare à caliginosis materiae sordibus, & purgatum in ipsam diuini Solis lucē rite dirigere. Uterius uero perquirere, aut cōtendere nō oportet. Immensa enim lux ubiq; praesens sua prorsus natura, creato ad ipsam mentis oculo, cum primum in eam purus rite respexerit, se infundit. Ac si ad suscipiendum deum intellectus assidue actione utatur propria, quae & accidens quiddam est & multiplex, & modo quodā suo mobilis, profecto per ipsam à dei substantia simplicissima, & ab omni motionis imagine remotissima, quodam modo disiungetur. Sat ergo fuerit post conuenientem inquisitionem purificasse mentem, atq; direxisse. Reliquū Mercurius sacro mentis silentio tribuit. Deum enim à mente suo quodā silentio potius quā sermone suo censet pronunciari. Omnes itaq; Platonis dialogi in hoc ipso uersantur, & alij quidem in purgando solum, alij uero solum in conuertendo, alij in utroq; consistūt. Mysteria uero haec in epistola ad Syracusanos iterū cōfirmantur. Atq; haec confirmata mirum in modum praeccepta euangelica comprobant.

ARGUMENTVM IN TERTIAM EPISTOLAM

HAEC Platonis epistola scribitur ad Dionysium iuniorem post secundum Platonis ab eo discessum. Et primo quidem ad Dionysii quaesita respondet: deinde calumniam in se à Dionysio conflātam dissoluit. In responsione igitur ad quaestionem docet non esse in Deo uoluptatē. Illam scilicet quae dolorem habet oppositum, & in motu quodam, uel indigentiae expletione uersatur. Esse autem in Deo totum id bonum cuius causa bona uidetur uoluptas, non negat. Addit uoluptatem, scilicet mobile, esse causam detrimenti, scilicet in pecunijs & honore. Item doloris in corpore. Rursus auferre acumen memoriam, iudicium, grauitatem. Post haec contra Dionysii insimulationē probat se iustissimis de causis in Sicilia profectum, de restituendis urbibus olim dirutis, ac de equa gubernandi forma consilium manifeste dedisse.

ARGUMENTVM IN QVARTAM EPISTOLAM

POST Dionysium expulsū tyrannide, scribit ad Dionem in patriam iam reuersum, admonens eum atq; etiam Heraclidem & Theodotum ceterosq; amicos, penes quos rerum potestas erat, ut procul à tyrannide uiueret, formamq; gubernandi teneret ex optimatum gubernatione plurimum atque ex populari quodāmodo temperatam. Sunt hic praeccepta quaedam memoriae commendanda. Primum quidem ad principes proprie pertinere, cunctis excellere ueritate, iustitia, magnificentia, temperantia. Omnino autem prudentia tantum ceteros superare, quantum uiri pueros prudentia superat. Secundum uero, oportere tales praestare seipsos, quales uideri uolunt. Tertium, circumspicere oculos omnium in se esse cōuersos, ut meminerint, neq; uitia sua latere posse, neq; mediocri dūtaxat uirtute se expectationi maximae satisfacturos. Quartum, probatissimos imitari legumlatores, & discordiam inter collegas quasi pestem uitare. Quintum, meminisse cōmunem beneuolentiam esse ad res agendas summo opere necessariam. Hanc uero sola humanitate comparari posse atq; seruari.

L T SI quintam hanc consuetudo quedam Platoni inscribit epistolam, uidetur tamen potius esse Dionis, Platonem in seipso totum pro uiribus effingētis. Instruit autem Perdiccam principē constitutum in monarchia, ut meminerit se iuuenem esse, ideoq; consilio ac ministerio seniorum indigere, non quidem omnium, sed probatissimorum, non quauis in re, sed in gubernandi forma, qui intelligant, quid potissimum gubernationis cuiusq; sit proprium, siue gubernet unus, siue pauci, siue multi. Vocem uero gubernationis esse uult spiritum uitamq; eius, id est legē, quae officia & erga deum & erga homines congrua instituire debet & exequi. Alioqui salua esse non possit. At quoniam significat se & Euphremū disciplina Platonis imbutos, tenere quae ad ciuilem pertinet disciplinam, idcirco ne Perdiccas hac de re diffideret: propterea quod Plato ipse nunquam populo suo in ciuili disciplina profuerit, subiungit Platonem cognouisse populum suum morbo insanabili laborare, ideoq; medicorum prudentum more noluisse, & frustra, & cum sui discrimine bestiam insanabilem curandam suscipere.

ARGUMENTVM IN SEXTAM EPISTOLAM

P L A T O diuinus, Hermiam, Erastum, Coriscum, finitimos inter se principes, ad uerissimam concordiam cohortatur, hac sola saluos fore uaticinans, perq; hanc aspirante deo, qui unione gaudet, bona omnia consequuturos, praeter ea eò denique peruenturos, ut rebus rite compositis diuinam sapientiam propensiori studio quam humanam, ut par est, prosequi ualeant. Concordiam uero stabilem firmari inter illos posse tradit pacto duntaxat atque lege: pacto inquam legitimo sacris rite peractis inuicem stabilito, ac iureiurando interposito, deum ipsum testando atque obsecrando tanquam unionis autorem atque conseruatorem. Testando inquam, & obsecrando sub impari, quo deus gaudere dicitur, numero. Tria enim summa rerum principia, quae in prima quoq; epistola attigit, huc adducit. Vbi enim ait, omnium ducem praesentium atque futurorum, mundi animam uult intelligi, quae utpote principium motus, res omnes à futuro in praesens, à praesenti in praeteritum temporali ratione perducit. Vbi uero patre dicit & dominum, summum deum ipsumq; bonum significat. Sed mediam inter duo haec mentem quandam diuinam uidetur inserere, quando dum repetit ducis, subiungit & causam. Nam apud Platonem saepe rex significat ipsum bonum, causa uero mentem, dux deniq; animam. Et quoniam causam refert ad mentem, ideo in Timaeo Platonici disputant, Intellectum ipsius boni filium, mundi architectum proximum extitisse. De quo in Epinomide scribitur: Ratio diuinissima, siue diuinissimum uerbum, mundum uisibilem exornauit. Appellat autem hic ipsum bonum, tum patrem, tum dominum: ut per primum quidem designaret mentis patrem, per secundum uero animae dominum. Ita forsitan Platonicus numerus exponet. Ita quoq; Platonius Christianus, sed Arianus. Poterit & quispiam per ducem, sanctum spiritum intelligere, per mentem uero filium. Nam ubi Plato patrem dicit, filium pariter subintelligit. Ac si quis unam trium ponat essentiam, Platonis quidem multis uidebitur aduersari, Platoni tamen manifeste non repugnabit. Exhortatur autem ad grauiora simul studia doctrinarum, atq; ad iucundiores quasdam disciplinas his cognatas, scilicet eloquentiae, poesisq; & musicae. Quibus omnibus eo consilio iubet incumbere, ut per haec quasi uestigia odorem diuinum inuestigantes, ipsum solum ament, & amando saporem insuper consequantur. Inquit ergo, si uere uel si ita deum philosophemur, id est uel amando inuestigemus, uel inuestigando amemus, ipsum deniq; omnes proculdubio cognoscemus. Profecto philosophiae nomen, & si indagationem quandam praese ferre uidetur, amorem tamen fert proprie amatoriamq; indaginem. Cognouit ergo Pythagoras, cognouit & Plato aliter nos habere ad finita bona, aliter ad infinitum bonum: & finita quidem bona cognosci à nobis priusquam amentur, & ut cognoscantur amanda: infinitum uero amari antequam cognoscatur, neq; tantum ut cognoscatur quantum ametur, inuestigandum. At cur amandum prius quam intelligatur? Quia uidelicet amor amantem transferens in amatum, quod proportioni deerat, transformare supplet affectu. Nōne deus in sacris, ignis saepe cognominatur? Eadem ergo metaphorica uenia, angelus quidem corpus diaphanum, anima uero opacum corpus cognominetur, quādiu uidelicet caeco hoc carcere clauditur. Itaq; quemadmodum sub igne corpus diaphanum, id est perspicuum, uelut aer, & aqua subito lumen & extra & intus admittit: terrena uero corpora uehementer calefacienda sunt prius, & calore in diaphani similitudinem prius extenuanda quam igneam suscipiant lucem: sic spiritus à corpore segregati, diuinum lumen subito capiunt: spiritus uero terrenis coniuncti corporibus transformantis amoris incendio indigent: quo quidem purgati, & in diuinam translati similitudinem, diuinitus tandem splendore scientiae collustrentur. Hinc Porphyrius ait: Inquisitio quidem diuinorum purificat animū, amor uero deificat. Proprio enim rem sic exprimit uerbo, neq; id quidem inuitia. nam & nulla materia ex eo fit ignis quod lumen, sed ex eo quod calorem suscipiat igneum. Platonica ergo sententia est, inuestiganda esse diuina, scilicet illa esse, & qualia quoq; sint communi quadam perceptione: sed interim non communi, sed singulari incomparabiliq; charitate amanda: sic enim duntaxat ea nos alicubi aperte quid sint, intelligere posse atq; fore beatos. Quantum uero haec sacris consonent literis, nemo nisi prophanus ignorat.

ARGUMENTVM IN SEPTIMAM EPISTOLAM

SEPTIMA epistola Platonis est ad propinquos amicosq; Dionis scripta, iam liberata per Dionē patriā, & inique occiso Dione. Verum ut multa ad historiam pertinentia, tum in hac epistola; tum in alijs planè intelligantur, paulo altius repetendum. Plato ter Syracusas profectus est. Semel quidem superioris Dionysii tempore, quadraginta etatis annos natus. Bis uero postea iuniorē Dionysio tyrannidem obtinente. Quid autem in singulis profectionibus egerit, aut qua de causa profectus sit, partim in ipsa eius uita à nobis scripta, partim in his apparet epistolis. Dio uero ex eadem familia qua & Dionysius fuisse uideatur, affinitate insuper cum illo uariè implicatus. Quoniam Dionis sororem Aristomachen superior in matrimonio Dionysius habebat. At ipse Dionysii filiam nomine Aretam habebat uxorem. Dionysius autem iunior non ex sorore Dionis, sed ex alia uxore natus erat nomine Dorade. Prima profectioe Dio auditor Platonis effectus, uitam ad uirtutem traduxit, & concupiscere cœpit publicum patriæ bonum. Itaq; defuncto Dionysio seniore, cum iunior Dionysius in tyrannidem successisset, ac puer adhuc ferè Dionis consilio gubernaretur, optans Dio ipsum in philosophicæ uitæ cupiditatem traducere, Platonem multis precibus Syracusas uocauit, ac Dionysium ut accerferet, induxit. Paruit ergo Plato, hac in primis spe ductus, se suis consilijs effecturum, ut illic ex tyrannide respu. fieret aut regnum. Sed quarto ferè post Platonis accessum mense Dionysius falsis adductus calumnijs, Dionem quasi tyranni di insidiantem expulit, Platonem tamen libenter amplectebatur. At Plato indignatus re infecta in patriam redijt. Tertio accessit, Dionem Dionysio reconciliaturus, & ab utroq; iterum atq; iterum obsecratus, rogatus etiam ab Archita & Archedemo Pythagoricis nobilibusq; permultis. Tunc & Dionis reuocationem pollicitus est Dionysius, & optimam insuper gubernandi formam se seruaturum. Sed nihil eorum que pollicitus fuerat præstitit. Cum uero Plato palam Dionysium redargueret, quod sefellisset fidem, tum sibi de reuocando Dione, tum Theodoti suo de Heraclide seruando, insensum deinde habuit Dionysium. Itaq; in summo uiuebat discrimine, ne à militibus interficeretur. Sed Architas Tarentinus Salmiscum oratorem misit ad Dionysium unā cum nauī, rogans ut Platonē dimitteret. Ille eum dimisit, ac præbuit comitatum. Plato in patriam redijt sospes. Dionysium paulo post Dio clam collectis copijs, Syracusasq; profectus expulit, Syracusanis reddita libertate. Ipse uero paulo post dolo suorum inuidiaq; interficitur. Post hæc Hipparinus Dionis filius, & Hipparinus Dionysii frater, Dionis ex sorore nepos, Syracusas tenentes consilio nobilium freti de honestiori gubernandi forma deliberabāt. Interea Dionysius hostib. coniuictis redire in principatum conabatur. Plato igitur ad hos scribit, cohortans eos & instruēs ad optimam speciē gubernandi, id est regnum parens legibus, & optimatum autoritate suffultū. Sparsim uero præcepta eiusmodi ex hac epistola colliguntur. Non est alienum à bono ingenio optare gubernacula reipub. præsertim quando necessitas postulat: à bono ciue alienum est optare hæc cum omni licentia obtinere. Nō est prudentis temere publicis se negocijs implicare, præsertim ubi absq; salutis publicæ spe periculū subeat. Sola philosophia in re tam publica quam priuata quid bonum iustumq; sit, quid non sit eiusmodi, potest discernere. Humanum genus nō prius desinet in malis uersari, quam aut philosophi dominantur, aut qui dominantur, deo illustrante philosophentur. Delicata luxuriosaq; educatio ingenia uel diuina deprauat. Nullus intemperans potest esse prudens. Ciuitas in qua ciues incontinentes sunt, nulla legum potentia cōtineri potest, quin frequentes mutationes, ac semper in deterius patiat. Violentia neq; patriæ, neq; parentibus inferenda, sed utrisq; procul à uiolentia consulendum. Autoritas antiquorum sacrorumq; sermonū ceteris opinionibus anteponenda est. Bono uiro nihil mali potest cōtingere. Anima ab hoc corpore seiuncta sub diuini iudicis sententia scelerum luit pœnas. Præstat grauissimas iniurias pati quam inferre. Auari atq; intemperati ad res diuinas cæci surdiq; sunt, adeo ut nec ipsi uideant, neq; ab alijs uel audire susineant, uel auditas percipiant. Impietas omnibus peccatis mixta est, atq; uicissim. Impietas ipsa mixta peccatis, stimulus est quo præcipue peccatores tum in hac uita sollicitantur, tum in altera cruciantur. Post hæc ubi de consuetudine sua cum Dionysio, ac de philosophiæ studio scribit, probat neminem in philosophia aliquid profecturum, nisi amore sapientiæ accensus, omnes eius gratia & labores susineat, & oblectamenta contemnat. Tum uero quoniam sapientis est contemplari diuina, opportune ostendit diuina, neq; literis unquam uulgo, neq; uerbis exprimi posse, immo etiam non debere. Non posse quidem, quia quod maius est, neq; etiam mente omnino comprehenduntur. Non debere etiam, quia & qui in plebe infimi sunt, tanquā monstruosa uiderent: & qui paulo in plebe superiores, his auditis uel in heresim falsam inciderent, uel ob leuem quandam altiorum rerum opinionem uani supra modum contentiosiq; euaderēt. Non inquit Plato usquam nihil ueri certiq; de diuinis intelligi posse: sed neq; posse exprimi, quod de his intelligitur: neq; propriam horum ueritatem intelligi eadem ratione qua cetera. Formæ quidem aliæ omnino sunt coniunctæ corporibus, aliæ penitus segregatæ. Illæ naturales, hæc diuina uocantur. Sunt & aliæ coniunctæ quidem quodammodo, & quodammodo separabiles, id est rationales animæ, inter diuina & naturalia mediæ. Quæ quatenus corporibus coniunctæ sunt, eatenus à diuinis necessario disiunguntur. Coniungi enim formis à materia separatis, nisi separatione non possunt. Separantur autem in materia duobus præcipue modis, tum morali purgatione, tum resolutione cōtemplatiua. Philosophiæ studium utrumq; facit: & quemadmodū qui humidum lignum exiccatur, prius

prius sole, deinde admouet igni, occasionem quidem ligno præbet ut accendatur, neq; tamen ipse, sed ignis accedit lignum: ita studium philosophicum & per moralem disciplinam, & purificando præparat animam ad diuina, & per contemplatiuam resoluendo admouet mentem diuinis atq; coniungit: neq; tamen ipsum diuina ueritate format mentem, sed deus ipse ignis instar mentem quasi materiam philosophiæ beneficio paratam, & propinquantem ueritatis suæ luce perlustrat. Plato igitur cum dixisset diuina neq; literis, neq; uerbis exprimi posse, significauit præterea neq; posse doceri uel inueniri eadem ratione qua cætera. In alijs enim percipiendis inquisitio nostra intellectum & parat & formatiua tamē in diuinis percipiendis inquisitio uel purgatissima atq; eminentissima paret quidem, sed nō formet. Idcirco inquit opus esse diuturna cum diuinis consuetudine, significans speculationis assiduitatē: item uitæ coniunctione siue cōmunionē, significans purificationem morali disciplina perfectam. Addit in mentem deniq; sic affectam non paulatim quidem humano quodā amore, sed subito lumen ueritatis accendi. Sed undenamē ab igne, id est à deo, proficiente siue scintillante. Per scintillas designat ideas exēpla rerū in mēte diuina. Designat & formulas idearum nobis ingenitas. Quæ per desidiam olim consopitæ, excitatur uentilante doctrina, atq; uelut oculorum radij emicantes, ideis uelut stellarū radijs collustrantur. Subdit eiusmodi lumen non accendi solum, sed fieri in anima, ut ostendat tum formulas esse innatas animæ, tum splendorem huiusmodi familiarē euadere. Ac ne putes in eo statu mentem ambiguam sollicitamq; esse addidit: se ipsum iam alit, id est lumen hoc primū diuinitus in mente accensum, deinceps sua uirtute diuinorum haurit copiam radiorum, atq; almo mentem gaudio complet. Hic animus se ipsum nutrit, id est nihil querens extrinsecus uiuit seipso contentus, & quā beate intus afficiatur, et si uelit, nequit tamen, & nescit exprimere. Plato quinq; in hac contemplatione meditatur gradus, quos in theologia legito diligentius à nobis expositos. Iubet enim cupidum ueritatis tum per auditum ab ipso rei nomine, tum per uisum aliosq; sensus à rei ipsius accidentibus ad ipsam rei definitionē procedere, per hanc ad formulam rei imatam menti, per formulam deniq; ad ideam tam formularum quā rerum procreatricem. Docetq; interea ideam à reliquis longe differre, quatuor præcipue modis. Quia scilicet idea substantia est, simplex, immobilis, cōtrario nō permixta. Reliqua uero quatuor, id est nomen & accidentale simulacrum & definitio & formulæ notio à substantia, simplicitate, stabilitate, puritate ideæ degenerās. Idcirco haud sufficienter ideam nobis imprimunt, sed ad diuinam impressionem nos utcumq; possunt accommodant. Deniq; mens impressa diuinitus, si quando studeat idearum characteres uerbis literisq; exprimere, pulcherrimarum rerum deformes reddet imagines. Verum si crediderit Pythagoricis, nō tā contēdet ut depingat ideas, quā ut audientū animos excolat, ac uelut tabellas expoliat, quibus tandē diuinæ formæ diuino digito depingantur. Ipsa sanē cælestes suspiciens radios, non conabitur apud cecos radiorum formas frustra describere, immo si insanabiles sint, dimittet: si sanabiles, duntaxat purgare aciem aggreditur, sursumq; erigere, utpote quæ intelligat alio se pacto frustra purgaturam.

ARGUMENTVM IN EPISTOLAM OCTAVAM.

In superiori epistola principes Syracusanos instituens, latius in cōnubijs, præceptis, & in rebus à se Dioneq; gestis uersatus est: in hac uero propria iam instituta breuioribus comprehendit, medium semper inter unius ac populi gubernationē obtinens, maxime uero omnium studens, ut conciliantur ciues potius quā expellantur, & quantum fieri potest sine aliena iniuria reipub. status rite stabiliatur. Mox in principio asserit homines impio scelere pollutos insanabiles esse, neq; his ullum consilium profuturum. Item omnibus in rebus & dicendis & cogitandis à deo principium faciendum. In tota uero epistola obseruabis quā cautus simul & clemens gubernator sit Plato, quā uel diligens animorum conciliator. Comprobat, ut sui moris est, gubernationē Lacedæmonia similem. In qua plurimum sit optimatū, sit quoq; regia quedam forma, sit & populare nonnihil. Damnat extremam seruitutem, per quam omnia libidini humane subduntur. Improbat & extremam libertatem siue licentiam, in qua quilibet fermē absq; delectu sortitur reipub. gubernacula. Medium uero probat. Nota aureum dictum. Moderata seruitus est qua seruitur deo, immoderata qua hominibus. Temperatis quidem hominibus lex deus est, intemperatis uero libido.

ARGUMENTVM IN NONAM EPISTOLAM.

In epistola ad Architam philosophum publicis rebus occupatissimum, consilium dat contemplanti, ne honestam simul & necessariam deserat actionem. Prodesse enim hominibus & publice et priuatim, actionem honestam uocat & necessariam. Honestam quidem, quia quemadmodum quodlibet corporis membrum nō sui ipsius tantum est, sed aliorum etiam, maxime uero totius, ita homines alij aliorum sunt, ac potissimum speciei. Necessariam uero, quia, & nisi alijs uiueris, nō potes tibi uiuere, & nisi domesticis patriaq; succurreris, res profecto familiaris & publica uel desituta gubernatore nutabit, uel à deterioribus gubernata periclitabitur, ac deniq; faciet naufragium.

ARGUMENTVM IN DECIMAM EPISTOLAM.

Ristodemum Dionis familiarem elegãtia morum in primis philosophantẽ, in sua opinione & uita confirmat, asserens substantiam quidem philosophiæ moralem uirtutem esse, quod & nomen ipsum declarat, amore quodam cultuq; definitum. Speculationes uero humanas esse uel ornãmẽta quædam philosophiæ extrinseca, uel uias ad ipsam mētis firmam puritatẽ que ad mores pertinet, comparandam. Quæ comparata diuina potius quàm humana: & infusa desuper potius quàm acquisita sequitur contemplatio: ad quam speculatio illa prior si confratur, ludus quidam à Platone cognominatur. Id autem Pythagoræ Socratisq; maximum est præceptum. Vbi uero ornãmẽta traducimus, Græcum uocabulum ornamentum significat argute cuidam uanitati & superbiæ mixtum. Quasi dicat: Sciẽtia inflat, charitas edificat. Item: In maleuolam animam sapientia non intrabit. Synceritatem quidem siue sanitatem ponit in animo simplici et tranquillo: fidem uero in uerbis: firmitatem deniq; in gestibus atq; actionibus.

ARGUMENTVM IN VNDECIMAM EPISTOLAM

Rincipi Laodamanti de gubernatione optima consultanti consuetum illud suum dat consilium, leges quidem omnes fore uanas, nisi præterea probatissimi uiri per quos uiuunt leges, ingentem in republica habuerint potestatem, ac nisi constitutus sit magistratus quidam in ciuitate, & is quidem maxima cum autoritate, qui morum censor per exploratores singulorum actiones diligenter obseruet, ad id semper intentus, ut quotidiana ciuium uita animos ad fortitudinem temperantiamq; perducatur.

ARGUMENTVM IN DVODECIMAM EPISTOLAM

Pistola duodecima nobis argumento est, quàm liberalis & simplex Plato fuerit: utpote qui secretiora quædam commentaria sua nondum absoluta Archite crediderit. Argumentum quoq; id est, Architam non minus moribus quàm uerbis philosophantem, dignum fuisse cui charissima quæq; commoda traderentur. Fortè uero commentaria hæc ad explendum Critiam non absolutũ, & ad conscribendum Hermocratem nondum compositum pertinebant. Epistolam uero ad Dionysium quæ ab ignorantibus his adiungitur ideo non traduximus, quia & ipsa epistolæ uerba, & docti omnes negant esse Platonis. Est autem operæ precium in his epistolis animaduertere, quàm magno & constanti animo Plato noster, præsertim in amicorum rebus fuerit, & quàm grauia sepe discrimina pro amici salute subierit. Præterea quàm libere atque benigne tyrannum sepius corripuerit, ab adulatione quidem maxime omnium alienus, charitate uero atque officio nemini cedens, ut non minus uita & moribus quàm disputationibus conducere nobis possit ad bene beatèq; uiuendum.

LIBER TRIGESIMVS SEXTVS
PLATONIS EPISTOLARVM DVODECIM.

DIO DIONYSIO BENE AGERE. EPISTOLA I

GO DVM apud uos diuturna opera ita imperium uestrum administrarem, ut cæteris utilitates uestras captantibus fidei dignitate præstarem, graues calumnias sustinui. Noui enim quod me uobis ad stipulante crudele nihil omnino factum uidebitur. Omnes autem qui eadem in gubernatione uersati sunt, testes mihi esse possunt. Quorum ego permultos summo conatu à damnis non mediocribus liberaui. Imperio quinetiam apud uos fungēs, ciuitatem uestram sæpius custodiui. Tandem uero ignominiosius à uobis expulsus sum, quàm uilissimum aliquem expelli conueniat, iussus à uobis abire, qui tam diuturnam operam uestris sum cõmodis impertitus. Igitur posthac modo quodam inhumaniori mihi ipsi cõsulam. Tu autem talis tyrannus gubernabis solus. Pecuniam uero illam egregiam abs te in uaticum missam, per Bacchium hunc unã cum his literis ad te remitto. Neq; enim ad uaticum sufficit: neq; ad cæterã uitam satis est utilis: tibiq; danti dedecus allatura maximum, & mihi nõ multo minus accipienti. Itaq; illam accipere nolui. Tua uero nihil interest & dare & accipere tantundem, sed illa recepta tuorũ quemuis alterũ honorabis, quemadmodum me honorasti. Ego enim abs te satis iam sum honoratus. Et mihi opportune nunc Euripidis illud uenit in mentem: te rebus quandoq; poscentibus talem tibi uirum assiste re optaturũ. Meminisse autem te uolo, & alios tragicos plurimos, cum tyrannũ aliquem pereun-